

REFLEXIÓ

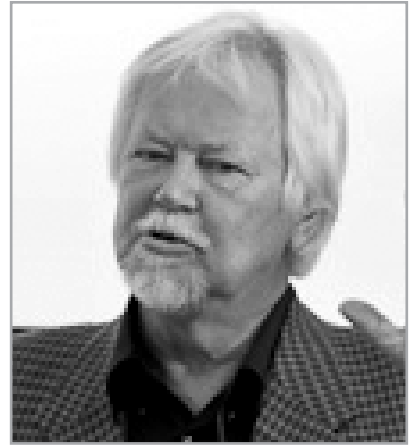
HOGY LÁTVA LÁSSATOK

*Új szelek nyögetik az ős magyar fákat
Várjuk, már várjuk az új magyar csodákat*

A civil szféra jelen állapotára vonatkozó ismereteink rendkívül hézagosak. Már csak emiatt is örvendeznünk kell Furulyás Katalin hiánypótló, szakszerű és korrekt dolgozatának. Csak biztatni tudjuk a megbízókat, hogy a részterületek átvilágítása után (mellett) bátran vállalkozzanak a társadalmi valóság e meghatározó szektorának mind teljesebb feltérképezésére. Ehhez természetesen ismernünk kell a *non-formális szervezetek, élő közösségek* számszerűsíthető adatait, működésük formáit és tartalmi elemeit is, amitől még nagyon mesze állunk. (Aki alapított már civil szervezetet, vagy csupán megszűntetni kívánta azt – megbecsülés és köszönet helyett –, saját bőrén tapasztalhatta a „hatósági” nyilvántartással járó packázások végeláthatatlan sorát. Legalábbis, ami a közelmúlt áldatlan gyakorlatát illeti.)

Való igaz, hogy hazánkban az *intézményesültség* a tekintély, a hivatalos megbízást nélkülöző, öntörvényűen kezdeményező *személyiség*, jobb esetben afféle csodabogár, rosszabb meg-

ítélésben izgága bajkeverő, a köznyugalmat megzavaró, Naszreddin Hodzsa fazonú csendháborító. Már pedig a hatékonyan működő *közösségek* hátterében mindig egy (vagy több), ilyen nyughatatlan személy áll. E történelmi korszakváltások során kondicionálódott társadalmi attitűd nem tűnik olyan kárteknőnek, ha stabil, megbízható hatékonyságú intézményrendszer szolgálja a nemzeti és helyi közösségek fejlődését. Ez volt elmondható a *Monarchia* magyar világról, de különösen a két háború közötti *Klébelsberg* korszakról. Ezekben az évtizedekben kiváló egyetemeink működtek (igaz csak néhány és nem hetvenhét, mint a mai magyar népművelés), gimnáziumaink végzett hallgatóit tárt karokkal fogadták az európai egyetemek, de néptanítóink is művelt, példamutató, megbecsült személyiségek, valódi oskolamesterek voltak falvaink többségében. Csakhogy a múlt század ötvenes éveitől kezdve a magyar művelődés alapintézményei folyamatosan és egyenletes ütemben – mondhatni megbízhatóan – *romlanak, pusztulnak. Az iskolán kívüli művelődés színterein* ugyanez a tendencia érvényesült. A két háború közti civil élet gazdagságát és színességét össze sem lehet hasonlítani a jelenlegivel. A *Rákosi-Révai* kurzusban felülről kiépített kultúrház-hálózat a szabadművelődés kolhozosítását erősökölte ki, amely metamorfózisában szívósabbnak bizonyult a tervutasításos rendszerben tetet öltött tévészcséknél is. Ime, az eredmény főbűn, ami passzív rezisztenciára szorította az öntevékeny közösségeket.

Megértőnek és türelmesnek kell lennünk – önszerveződő közösségeink és a vele szoros összefüggésben álló közműveltségünk köz-állapotai miatt – ilyen korszakos dűlások után, mégis feltolul bennünk a kérdés: *mit tettünk a szabad, magyar köztársaság elmúlt negyedszázadában?*

E helyt hadd ne keljen megválaszolni a kérdést. Csak reménykedni tudunk és persze szívósan tovább dolgozni egy valódi korszakváltásért, amelyben a nép – a nemzeti és a helyi közösségek – valóban birtokba veszik a hazát. Mert nemcsak a föld, a nép is azé, aki megműveli. Mi – e nehezen körülírható szakma robotosai – mindig is úgy vélekedtünk, hogy a közösségi művelődés: *önművelés*, egyénnek és közösségeknek egyaránt.

E közös vállalkozáshoz mindenképp előfeltétel a munkára van szükség. Komoly, rendszeres, önátlatástól mentes valóságismeretre. Ez legyen az első lépés az *emelkedő nemzetté* válás útján. Hát ezért köszöntjük és biztatjuk további bátor munkára a fenti dolgozat készítőit.

BALÁZSI KÁROLY

Amikor Balázs Károly és Beke Pál Lakiteleken voltak

DR. BALÁZSI KÁROLY ny. főiskolai tanár, település- és közösségfejlesztő. Sárospatakon tanító, az ELTE-n magyar-népművelés szakos tanári oklevelet, majd egyetemi doktori (dr. univ.) fokozatot szerzett. Szakmai tanulmányúton járt Angliában, Franciaországban, Svédországban. Dolgozott művelődési központ igazgatóként Szobon, közművelődési tanszékvezetőként a bajai Eötvös József Tanítóképző Főiskolán. Később a Comenius Tanítóképző Főiskola közművelődési, majd társadalomismereti tanszékvezető docense, egy évig főigazgató-helyettes. 1993-tól a Közösségszolgálat Alapítvány felső-magyarországi rezidense. A Sárospataki Népfőiskola újjászervezője (1988) és első, alapító elnöke.

A Lakiteleki Népfőiskolai Alapítvány hálózatfejlesztési kabinetjének vezetője. Kutatási területe: művelődéstörténet, közösségi művelődés, népfőiskolák. Fontosabb művei: a Keceli Nevelési Központ funkcionális terve (1980), Település- és közösségfejlesztés (főiskolai jegyzet) 2000., A Sárospataki Népfőiskola tizenöt éve (1986-2002), Gyökerek és korszakok (népfőiskolai olvasókönyv) 2002., Népfőiskolai hagyomány (1769-2010), Lakitelek 2012., további mintegy 150 publikáció lapokban, folyóiratokban.